

Trendanalyse

Financiële ontwikkelingen in de jeugdhulpsector

April 2024

Inhoud

1	Achtergrond	3
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	3
1.2	Werkwijze	4
1.3	Kwaliteit van de gebruikte data	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Resultaat- en margeontwikkeling	7
2.1	Financieel rendement	7
2.2	Margeontwikkeling	9
3	Ontwikkeling van de liquiditeit	11
4	Ontwikkelingen personele inzet	13
4.1	Cliëntgebonden inzet	13
4.2	Inzet personeel niet in loondienst (PNIL)	14
4.3	Omzet per fte	16
5	Conclusies	18

1 Achtergrond

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De Jeugdautoriteit (JA) heeft onder andere de taak vast te stellen of de continuïteit van jeugdzorg gewaarborgd is. Voldoende financiële middelen bij jeugdhulpaanbieders om hun zorgtaken te kunnen bekostigen zijn hiervoor noodzakelijk. De Jeugdautoriteit gebruikt verschillende instrumenten om de continuïteit van zorg te monitoren, zoals het Early Warning Systeem (EWS) en de DigiMV-jaarrekeningendatabase. Bovendien voert de JA accountgesprekken om de gezondheid van de bedrijfsvoering en aansturing van instellingen te kunnen beoordelen. Tevens onderzoekt de JA de gezondheid van het stelsel. In het kader van dit stelselonderzoek heeft de JA het afgelopen half jaar onderzoek verricht naar de vermogens- en liquiditeitspositie van aanbieders en de ontwikkelingen daarvan in de afgelopen vijf jaar. Voor dit onderzoek heeft de Jeugdautoriteit gebruikgemaakt van gegevens uit de DigiMV-database, waarin de jaarverslagen van jeugdzorgaanbieders worden vastgelegd¹. Daarbij is gebruikgemaakt van de laatste beschikbare jaarrekeningen over het verslagjaar 2022. Deze gegevens zijn ingelezen in een database waarin de jaargegevens vanaf het jaar 2018 tot en met 2021 al beschikbaar waren.

Context

Recente ontwikkelingen in de jeugdzorg zijn van grote invloed geweest op de financiën van jeugdzorgaanbieders. Te noemen zijn onder meer de coronaperiode waarin tijdelijke financiële steun in de vorm van omzetgarantie door gemeenten is verleend vanwege hoger ziekteverzuim en uitval van personeel. Ook de recente energiecrisis is van grote invloed, zeker voor aanbieders die te maken hebben met een zorgaanbod waarin huisvesting is betrokken, zoals bijvoorbeeld de gesloten jeugdzorg of gezinshuizen. Als gevolg van deze ontwikkelingen zijn ook in algemene zin de kosten voor personeel (cao) fors gestegen en hebben veel aanbieders vanwege personeelstekorten noodzakelijkerwijs meer externe inhuur moeten plegen waarvan de kosten gemiddeld hoger liggen. Daar staat tegenover dat in de tarieven van gemeenten deze factoren deels maar ook niet altijd volledig zijn verwerkt en dat sommige steunmaatregelen tijdelijk zijn geweest. De vraag is of en zoja, in welke mate al deze factoren al in de loop van 2022 van invloed zijn geweest op de financiële resultaten en of de financiële positie van aanbieders is veranderd (verbeterd of verslechterd). In deze rapportage onderzoekt de Jeugdautoriteit de financiële soliditeit en duurzaamheid van de sector in brede zin.

1 [DigiMV - Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording \(desan.nl\)](#)

De Jeugdautoriteit is niet de eerste die op basis van de DigiMV-database een analyse publiceert over de financiële gezondheid van de (jeugd)zorg. In december 2023 publiceerde EY bijvoorbeeld het rapport 'Onderzoek niet-integere bedrijfsvoering jeugdhulp' waarin zij inging op de stand van enkele financiële kengetallen². Dit onderzoek van de Jeugdautoriteit onderscheidt zich van de eerdere onderzoeken. Niet alleen vanwege een groot aantal aanbieders dat betrokken is in het onderzoek, maar ook vanwege de diepgaande analyse die de JA gemaakt heeft van de aanwezige data, de financiële kengetallen, de ontwikkeling over de tijd en de gedifferentieerde presentatie.

1.2 Werkwijze

Zoals opgemerkt zijn de (digitale) jaarverslagen over de jaren 2018 tot en met 2022 van jeugdzorgaanbieders vanuit de DigiMV-database ingelezen. Na opschoning van de gegevens voor onverklaarbare of onlogische waarden is een onderzoeksgroep van ongeveer 1.400 aanbieders betrokken bij de data-analyse. Daarbij realiseert de Jeugdautoriteit zich dat deze groep bestaat uit jeugdzorgaanbieders die verschillen in aard van zorgaanbod, omvang van de organisatie en organisatie-inrichting. Omdat de DigiMV-gegevens geen inzicht bieden in de verschillen in jeugdzorgportfolio heeft de Jeugdautoriteit in de verdere uitwerking een tweetal differentiaties toegepast, namelijk:

Omvang van de aanbieder in bedrijfsopbrengsten

- Kleine aanbieders met een omzet op jeugdzorg minder dan 2 miljoen euro
- Middelgrote aanbieders met een omzet op jeugdzorg tussen 2 miljoen en 20 miljoen euro
- Grote aanbieders met een omzet op jeugdzorg meer dan 20 miljoen euro

Rechtsvorm van de aanbieder

- Stichtingen (meest voorkomend)
- Besloten vennootschappen
- Eenmanszaken
- Andere rechtsvormen

Ter verdere toelichting

De meeste jeugdhulpaanbieders leveren niet uitsluitend zorg in het kader van de Jeugdwet. Ook financiering vanuit andere zorgstelsels zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg komt in meer of mindere mate voor. Vooral in de groep grote aanbieders is er vrijwel altijd sprake van een combinatie van bekostiging,

2 Door de Staatssecretaris van VWS en de Minister voor Rechtsbescherming op 18 december 2023 aan de Tweede Kamer der Staten Generaal aangeboden als bijlage bij de Voortgangsbrief Zorg, TK 31 839 nr. 990

bijvoorbeeld met gehandicaptenzorg of ggz³. Omdat vragen inzake de financiële continuïteit alleen op organisatieniveau kunnen worden beoordeeld, realiseren wij ons dat ook andere financiële bronnen de uitkomst mede beïnvloeden. Dit onderzoek richt zich daarmee dus expliciet op de organisaties zelf en niet uitsluitend op de financiële resultaten van de jeugdzorg, waarbij het wel zo is dat alle 1.400 aanbieders in ieder geval jeugdzorg in het kader van de Jeugdwet leveren. In de praktijk ziet de Jeugdautoriteit dat kleine en middelgrote aanbieders voornamelijk Jeugdwet financiering kennen en de grotere organisaties meestal een combinatie van financieringsstromen.

Een tweede onderscheid is gemaakt in de rechtsvorm. Vooral na de decentralisatie in 2015 zien wij een opkomst van (commerciële) aanbieders van jeugdzorg die de BV-structuur kiezen als rechtsvorm met daarin aandeelhouders, en soms ook groepsstructuren met een verscheidenheid aan activiteiten zoals zorg, kinderopvang, maar ook verhuur en het bieden van ondersteunende diensten. Inmiddels vormen zij naast de meer traditionele stichtingen de grootste groep aanbieders. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren veel zelfstandige aanbieders in de vorm van eenmansbedrijven bijgekomen. Ten slotte zien we nog een groep andere rechtsvormen: gezinshuizen, maatschappen en vof's. Deze laatste groep betreft vaak samenwerkingsverbanden tussen verschillende specialisten en zijn doorgaans kleiner van omvang.

Een onderscheidend kenmerk tussen de verschillende rechtsvormen is dat bij stichtingen de beloning van de bestuurder onderdeel van de exploitatiekosten van de stichting is en dat bij de andere rechtsvormen deze beloning soms pas achteraf wordt vastgesteld en in de vorm van dividend wordt uitgekeerd. Gevolg daarvan is dat het winstcijfer voor de bestuurdersbeloning is en daarmee geflatteerd ten opzichte van de andere ondernemingen. Bij de zogenaamde IB-ondernemingen (vof's, maatschappen en eenmanszaken) wordt het resultaat direct als inkomen behandeld en is de term nettowinst daarmee eigenlijk niet van toepassing. Zoals gezegd betreft dit vooral kleine ondernemingen en is hiermee de invloed op de gehele sector beperkt.

Uitkomsten getoetst

De uitkomsten van deze analyses heeft de Jeugdautoriteit besproken en getoetst in een duidingsbijeenkomst met leden van Fizi⁴, de beroepsvereniging voor zorgfinancials. Op basis hiervan heeft de Jeugdautoriteit de analyses aangescherpt en nader kunnen duiden.

3 Zie voor meer informatie: [Rapport Financiering jeugdzorg bij combinatie-instellingen | Rapport | Jeugdautoriteit](#)

4 Fizi | [Beroepsvereniging voor zorgfinancials \(fizizorgfinancials.nl\)](#)

1.3 Kwaliteit van de gebruikte data

Dit rapport is gebaseerd op (bewerkte) gegevens uit de DigiMV-database met betrekking tot de periode 2018 tot en met 2022. Voor zover mogelijk is de dataset geschoond van onjuiste of ontbrekende gegevens. De Jeugdautoriteit kan echter niet instaan voor de juistheid van alle gebruikte cijfers, omdat zorgorganisaties zelf verantwoordelijkheid zijn voor het aanleveren van correcte gegevens. Als gevolg van de opschoning kunnen de aantallen aanbieders per indicator afwijken. De Jeugdautoriteit merkt in de praktijk dat er veel bewerkingen nodig zijn. Anders gezegd: de beschikbare data zijn op zichzelf nog niet zonder meer voldoende betrouwbaar om als basis te dienen voor beleid of toezicht. Door een ingrijpende opschoning van de cijfers denkt de JA een basisset van data gecreëerd te hebben op basis waarvan zij uitspraken over tendensen in de markt kan doen. Deze rapportage moet dan ook als zodanig gelezen worden. Het schetst een beeld van hoe de sector ervoor staat en wat er de afgelopen jaren op een aantal indicatoren gebeurt is, maar de onderlinge data is te onnauwkeurig om als onderbouwing van exacte cijfers te dienen. Naar ons oordeel is een kwaliteitsslag noodzakelijk in de dataverzameling en verwerking om in de toekomst een betrouwbaar instrument voor toezicht (zoals beoogd in het Wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg⁵) te hebben of om een stelselverantwoordelijkheid in te kunnen vullen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de bevindingen ten aanzien van de resultaatontwikkeling en marge van de aanbieders. In hoofdstuk 3 wordt de ontwikkeling van de liquiditeit beschreven. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de ontwikkelingen ten aanzien van de personele inzet en kosten van personeel in loondienst (PNIL) en het beroep dat wordt gedaan op externe inhuur. Ook de omzetontwikkeling per medewerker wordt in beeld gebracht. In hoofdstuk 5 volgt een samenvatting van de bevindingen.

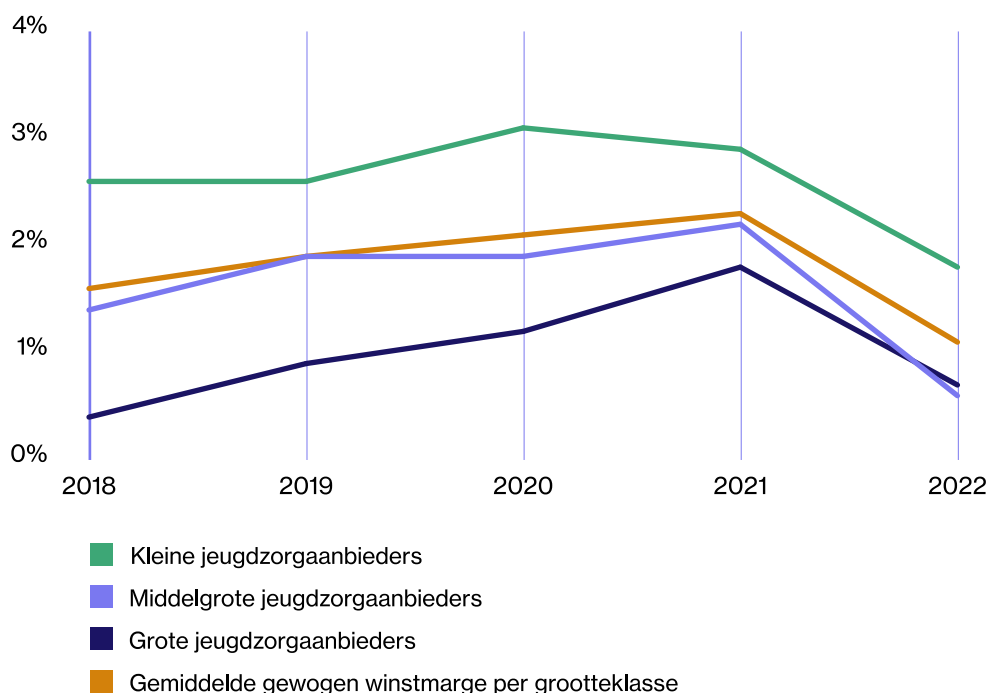
5 https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK025777/Download/6c969f0a-4a13-4108-a4ed-31cdc6063832_1.pdf

2 Resultaat- en margeontwikkeling

2.1 Financieel rendement

Het financieel rendement is een belangrijke indicator voor een duurzame positieve bedrijfsvoering. Hoewel er altijd sprake kan zijn van incidentele oorzaken waardoor het resultaat in enig jaar kan afwijken, is een continue positieve bedrijfsvoering erg belangrijk om een buffervermogen op te bouwen. Niet alleen voor slechtere tijden, ook om te kunnen (her)financieren of te kunnen investeren in bijvoorbeeld innovatie en scholing. De marges in de jeugdzorg zijn doorgaans niet heel hoog: een rendement van 1% tot 3% is gebruikelijk. Een marge daarboven komt wel voor bij vooral kleinere aanbieders. In de opbouw van tarieven wordt door gemeenten doorgaans rekening gehouden met een klein percentage opslag voor risico en winst. De gevallen waarin toch hogere marges worden behaald betreffen vaak kleinere aanbieders of eenmanszaken/maatschappen. Dit beeld kan mede beïnvloed zijn door de beloning van bestuurders die nog uit de winst gefinancierd moet worden. In het volgende figuur is de gewogen winst van de aanbieders in de jaren 2018 tot en met 2022 in beeld gebracht waarbij een onderscheid is gemaakt tussen kleine, middelgrote en grote aanbieders.

Figuur 1. Gewogen winstmarge 2018-2022 per grootteklasse

Bij de weging van de winstpercentages in figuur 1 is rekening gehouden met de omvang van de aanbieders. De weging heeft plaatsgevonden op basis van de omzetgegevens. In de figuur valt op dat voor alle groepen aanbieders gemiddeld geldt dat vanaf 2021 sprake is van een dalende tendens. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat dit de coronaperiode betreft, waarbij de resultaten in sterke mate kunnen zijn beïnvloed door eenmalige baten en lasten. De lichte daling naar gemiddeld 1,1% marge werd in de duidingssessie met beroepsvereniging Fizi vooral betrokken op de stijgende personeelslasten in relatie met de op dat moment geldende tarieven, maar zoals gezegd zullen ook de corona effecten hier een rol bij spelen. Feitelijk kan geconstateerd worden dat tussen 2018 en 2022 de gemiddelde marge in de sector is gedaald van 1,6% naar 1,1%. Dat is op termijn onvoldoende om in nieuwe ontwikkelingen te kunnen investeren aangezien een marge van 2% tot 3% daarvoor noodzakelijk geacht wordt.

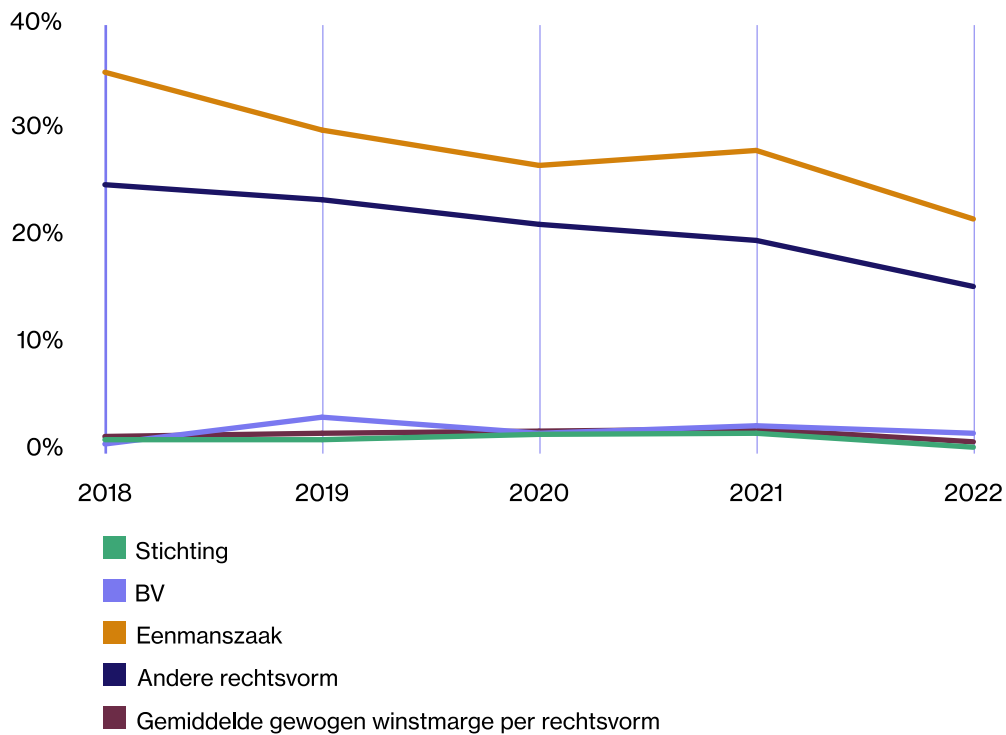
Het valt op dat over de gehele periode kleine aanbieders een hogere marge realiseerden dan middelgrote en grote aanbieders. Daar worden verschillende oorzaken voor aangedragen. Kleine aanbieders kunnen doorgaans meer wendbaar zijn dan grotere aanbieders die meer vaste lasten hebben (onder andere een grotere overhead). Ook werd tijdens de duidingssessie benoemd dat grotere aanbieders vaker de 'moeilijke' dienstverlening (hoog complexe zorg) leveren en daarbij veelal ook huisvestingskosten en kapitaalslasten hebben voor de verblijfsfunctie. Vaak spelen grotere aanbieders ook een rol als ketenregisseur of zijn zij hoofdaannemer voor regionale contracten waarbij zij de vaak kleinere onderaannemers weer contracteren en dus meer administratieve lasten kennen⁶. Grotere aanbieders werken vaak ook voor meer verschillende opdrachtgevers, wat eveneens tot extra administratieve lasten leidt.

6 Zie voor meer informatie: [Rapport Hoofd- en onderaannemerschap in de jeugdhulpsector | Rapport | Jeugdautoriteit](#)

2.2 Margeontwikkeling

Dezelfde margeontwikkeling is ook uitgesplitst naar de verschillende rechtsvormen. In figuur 2 is dit in beeld gebracht.

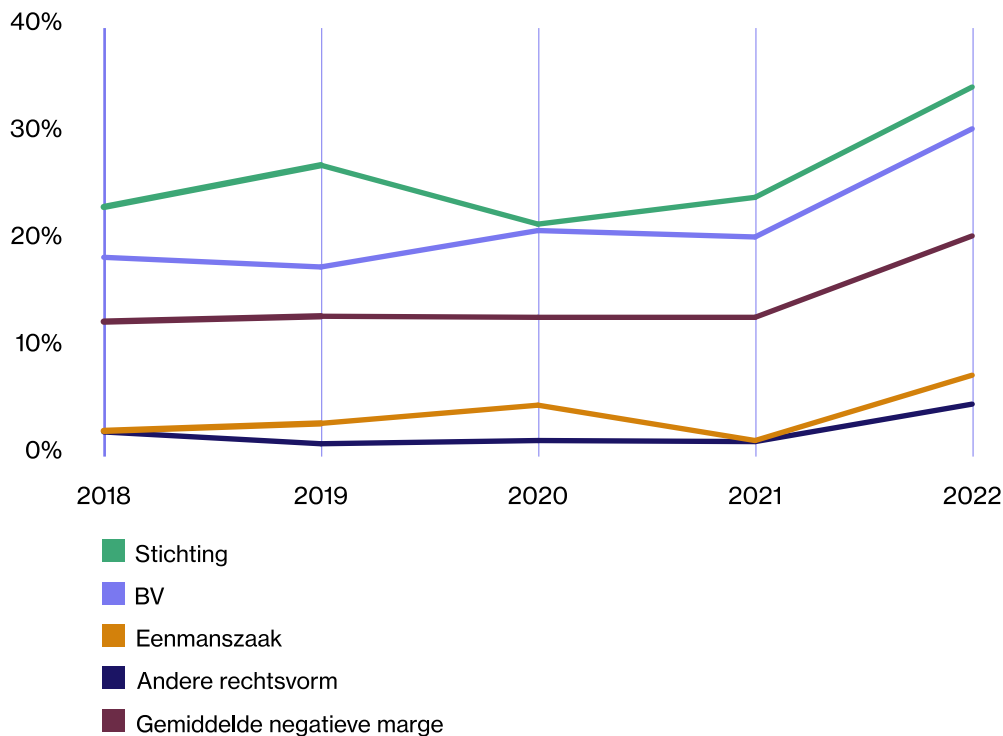
Figuur 2. Gewogen winstmarge 2018-2022 per rechtsvorm

Uit de figuur kan geconcludeerd worden dat de stichtingen en BV's in de sector een aanmerkelijk lagere marge hebben dan de andere ondernemingsvormen. Dit beeld is ook constant over de jaren 2018 tot en met 2022. Dit is deels verklaarbaar omdat in het geval van maatschappen en eenmanszaken de arbeidsbeloning van de eigenaren vaak nog niet zijn inbegrepen in de gerealiseerde marges. Wel is een tendens te zien dat deze marges sterk dalen. Bij de (vaak veel grotere) stichtingen en BV's is het beeld gedurende de periode 2018 tot en met 2022 meer constant.

Bovenstaande figuren zeggen iets over de gemiddelde waarden. In figuur 3 wordt specifiek ingezoomd op aanbieders die een negatief resultaat laten zien en hoe deze resultaten zich in de tijd ontwikkelen.

Figuur 3. Ontwikkeling van de jeugdzorgaanbieders met een negatieve marge

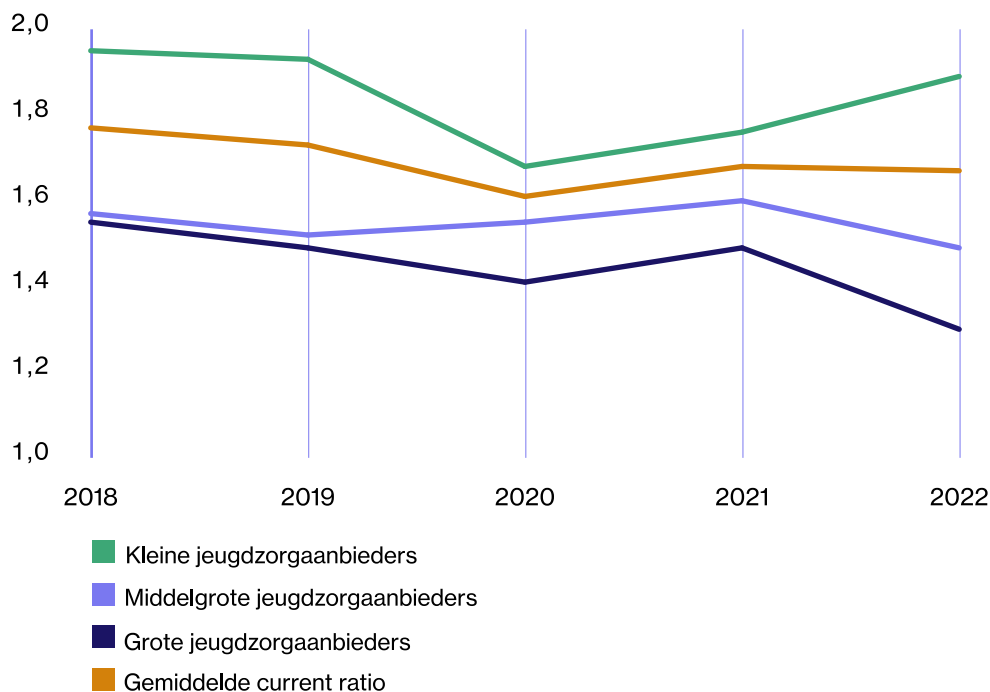

Dit figuur laat een opmerkelijke stijging zien van het aantal jeugdzorgaanbieders met een negatieve marge. In 2022 zijn deze aantallen gestegen. Vooral bij de meer traditionele aanbieders (stichtingen en BV's) zien we een toename ten opzichte van 2021 van 10%. In deze categorieën heeft nagenoeg een derde van de aanbieders een nettoresultaat onder nul. Bij de andere rechtsvormen is ook een toename waarneembaar, hoewel de percentages daar aanzienlijk lager liggen. Deze toename komt niet geheel onverwacht: de tarieven staan onder druk en na het wegvallen van de coronasteun hebben aanbieders het in financieel opzicht zwaarder. Dit komt vooral tot uitdrukking in het hogere ziekteverzuim, toename van de inhuur van PNIL en gestegen energielasten.

3 Ontwikkeling van de liquiditeit

Voor risico's op discontinuïteit van zorg bij een aanbieder, zo blijkt uit de praktijk van de Jeugdautoriteit, geldt een gebrek aan middelen als eerste en belangrijkste indicator. Een dreigend liquiditeitstekort kan om meerdere redenen ontstaan, bijvoorbeeld door problemen rond het declareren, vertraging in ontvangst van inkomsten en voortdurende verliezen op de exploitatie. Aanbieders die volledig van financiering vanuit de Jeugdwet afhankelijk zijn, kunnen ook niet compenseren vanuit andere financieringsbronnen en zijn dus afhankelijk van (voor)financiering door gemeenten. Een maatstaf voor de liquiditeit is de current ratio (verhouding tussen de kortlopende vorderingen en geldmiddelen en de kortlopende schulden). In figuur 4 wordt dit kengetal getoond voor de periode 2018 tot en met 2022.

Figuur 4. Current ratio 2018-2022

Als de current ratio tussen 1 en 2 bedraagt zijn er voor de korte termijn voldoende middelen beschikbaar voor de zorgverlening. Een dalende trend is zorgelijk omdat dit betekent dat aanbieders meer uitgaven dan inkomsten hebben en dat is structureel niet houdbaar. In de figuur zien we, na een aanvankelijke stijging tot en met 2021, bij de middelgrote en grote aanbieders eind 2022 een daling van de current ratio. Deze ligt nog steeds binnen het gewenste bereik maar is wel afnemend. Bij kleine aanbieders zien we een ander patroon. Na een aanvankelijke daling tot en met het jaar 2020 stijgt de current ratio in de jaren 2021 en 2022 juist.

Deze waarnemingen zijn gedeeltelijk in lijn met de ontwikkeling van de winst-marges. In de duidingssessie werd opgemerkt dat kleine aanbieders wendbaarder zijn en een meer flexibele kostenstructuur kennen waardoor zij zich sneller kunnen aanpassen aan veranderende marktomstandigheden. Bij kleine aanbieders zien wij echter een dalende winst, maar ook een stijgende current ratio. Dit suggereert dat kleine aanbieders goed in staat zijn om de financiering van hun diensten op peil te houden en de marges nog voldoende zijn om de liquiditeit op peil te houden. Het zou echter ook kunnen duiden op uitstel van investeringen omdat de markt erg onzeker is in afwachting van de financiële effecten van de Hervormingsagenda Jeugd. De financiële cijfers over het jaar 2023 zullen daar mogelijk meer zicht op bieden.

Ten aanzien van de liquiditeit kan op grond van deze inzichten geconstateerd worden dat, behoudens uitzonderingen, de liquiditeit tot en met 2022 in grote lijnen gemiddeld genomen op peil is gebleven.

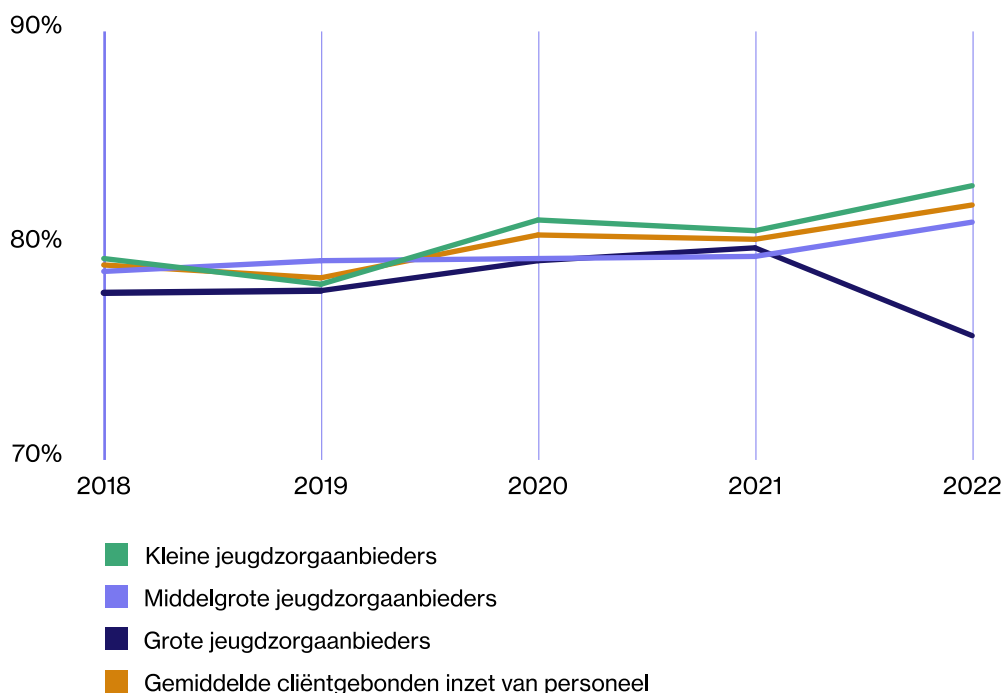
4 Ontwikkelingen personele inzet

4.1 Cliëntgebonden inzet

Voor zorgaanbieders is de ratio cliëntgebonden inzet van personeel een belangrijke indicator voor de mate van efficiency van de bedrijfsvoering. Het uitgangspunt daarbij is dat zoveel mogelijk middelen worden ingezet voor cliëntgerelateerde zorg. Een daarbij passend aandeel middelen betreft niet-cliantgerelateerde kosten voor overhead, huisvesting en algemene kosten. Bij jeugdzorg bekostigd vanuit de Jeugdwet is sprake van relatief hoge administratieve lasten, afhankelijk van het aantal gemeenten en contractpartijen waar een aanbieder in de dagelijkse praktijk mee te maken heeft. Grotere aanbieders hebben vaak met meerdere jeugdzorgregio's te maken en een veelheid van contracten die gemanaged moeten worden.

Kleinere aanbieders hebben gewoonlijk met een kleiner aantal contractpartijen te maken of treden op als onderaannemer en verantwoordelijk dan aan de hoofdaannemer. In figuur 5 is de ontwikkeling van de cliëntgebonden inzet van personeel weergegeven.

Figuur 5. Cliëntgebonden inzet van personeel

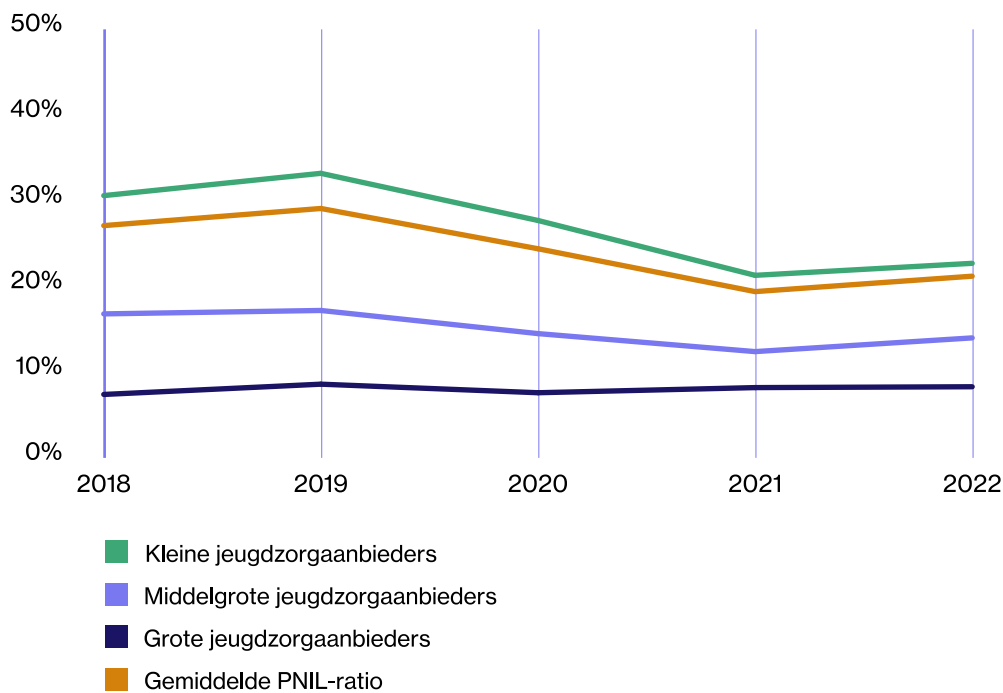
Het aandeel cliëntgebonden personeel ligt in de gehele verslagperiode op een redelijk stabiel peil waarbij in 2022 een lichte stijging waarneembaar is bij kleine en middelgrote instellingen, terwijl bij grote instellingen vanaf 2022 sprake is van een beperkte afname. Een verklaring daarvoor is niet direct beschikbaar.

Wel werd er tijdens de duidingssessie op gewezen dat door wijzigingen in de DigiMV-database onderaannemers en personeel niet in loondienst wellicht niet (volledig) zijn meegenomen in dit kengetal. Dit zou voornamelijk het geval moeten zijn bij grotere aanbieders aangezien deze aanbieders vaker binnen consortia als penvoerder optreden. Verder worden geen bijzondere ontwikkelingen ten aanzien van dit kengetal geconstateerd.

4.2 Inzet personeel niet in loondienst (PNIL)

In figuur 6 wordt weergegeven voor welk deel van de formatie gebruik wordt gemaakt van PNIL. Dit betreft zowel cliëntgebonden als niet-cliantgebonden inzet. We brengen dit in kaart omdat aanbieders aangeven dat ze te maken hebben met fors stijgende personeelslasten door personeelstekorten en een daarbij groeiend aantal zzp'ers. Gecombineerd met een hoger ziekteverzuim in de periode na corona, waarvan veel aanbieders nog niet helemaal waren hersteld, leidt dit tot een stijging van de personeelskosten.

Figuur 6. PNIL-ratio

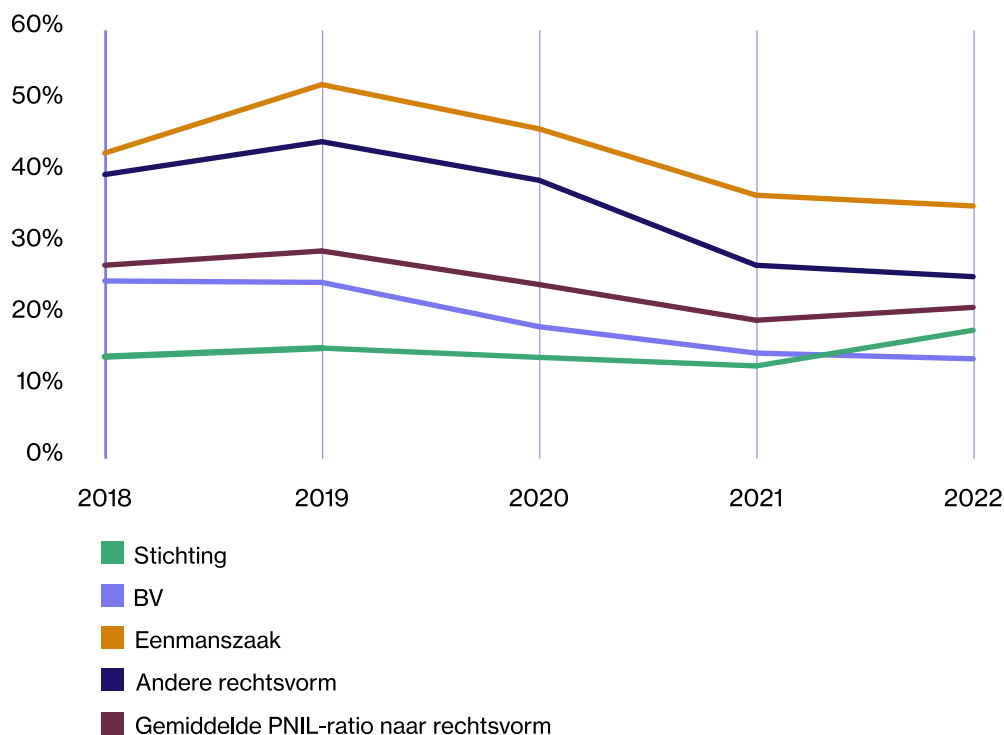

Wat meteen opvalt in figuur 6 is dat het aandeel PNIL in de personeelsformatie sterk verschilt tussen aanbieders, afhankelijk van de omvang van de organisatie. Bij kleine aanbieders ligt het percentage fors hoger, hoewel daar een daling te zien is tot en met 2021 gevolgd door weer een lichte toename in 2022.

Als verklaring daarvoor werd tijdens de duidingssessie gesteld dat deze ratio al snel toeneemt bij kleine aanbieders met beperkte personeelsaantallen. Als deze aanbieders te maken hebben met een paar langdurige ziektegevallen moeten deze door inzet van PNIL opgevangen worden. Bij grotere aanbieders is soms sprake van een flexpool waardoor zij, eenvoudiger dan kleinere aanbieders, vervangend personeel kunnen inzetten. Dat maakt vooral kleine aanbieders afhankelijker van extern personeel. In 2023 verwachten wij naar aanleiding van meer recente inzichten vanuit het EWS dat de PNIL-ratio verder zal stijgen en leidt tot verdere verhoging van de personeelslasten.

De PNIL-ratio kan ook uitgesplitst worden naar de verschillende rechtsvormen van aanbieders. Dit wordt weergegeven in figuur 7.

Figuur 7. PNIL-ratio naar rechtsvorm

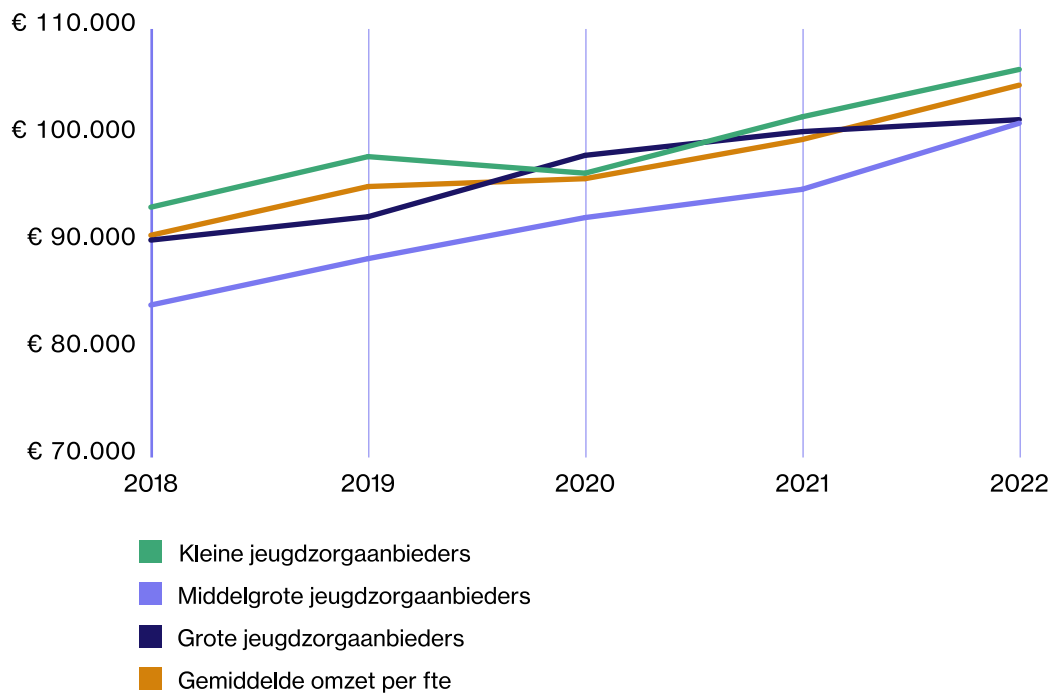

Relatief gezien zijn het eenmanszaken en aanbieders met overige rechtsvormen die het grootste aandeel PNIL kennen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat binnen deze rechtsvormen wordt ingehuurd vanuit andere ondernemingen (zoals een persoonlijke BV) en deze worden dan als PNIL in DigiMV verantwoord. Verder valt op dat binnen stichtingen meer PNIL wordt ingezet dan binnen BV's. Hoewel de percentages lager liggen zal in absolute zin de inzet van PNIL bij BV's hoger liggen omdat het grote en middelgrote organisaties betreft. Zij zullen in de praktijk het meest te maken hebben met de hogere personeelslasten. In de duidingssessie werd ook gesteld dat de inzet van PNIL meer voorkomt bij zorg met verblijf (binnen teams) en minder bij ambulante zorg. Dit kan op basis van de data niet geverifieerd worden, maar uit de praktijk van de Jeugdautoriteit wordt een hoge inzet bij aanbieders met veel verblijf wel herkend. Vaak vanwege oplopende verzuimcijfers maar ook door een toename van arbeidsintensieve één-op-één zorg bij gespecialiseerde verblijfszorg.

4.3 Omzet per fte

De omzet per fte kan worden gezien als een graadmeter voor efficiency: bij een stijgende omzet bij een gelijkblijvende formatie kan worden verondersteld dat de productiviteit per werknemer is gestegen en daarmee de efficiency. Hier dienen wel een aantal kanttekeningen bij geplaatst te worden. Dit kengetal wordt sterk beïnvloed door de inflatiecorrecties die tussen 2018 en 2022 in de tarieven zijn verwerkt. Ook wordt ervan uitgegaan dat de productmix min of meer een constante is, terwijl in de praktijk waarschijnlijk sprake zal zijn van verschuivingen daarin. Bovendien is het aantal fte's een momentopname aan het einde van het jaar dat gedurende het jaar wel degelijk fluctueert. Ook het ziekteverzuim is daarbij van invloed aangezien bij ziekteverlof geen uren worden gemaakt. Niettemin geeft het kengetal wel een beeld van de productie per werknemer. In figuur 8 wordt dit getoond.

Figuur 8. Omzet per fte

In figuur 8 is te zien dat, zoals verwacht, een stijgende lijn zichtbaar is tussen 2018 en 2022 voor alle organisaties. De verschillen zijn beperkt maar op het jaar 2020 na is de gemiddelde omzet per fte bij kleine aanbieders het hoogst. Een verklaring daarvoor zou kunnen zijn dat bij kleinere aanbieders medewerkers minder interne, niet declarabele taken hebben terwijl bij middelgrote en grote aanbieders meer coördinatie en mogelijk ook administratieve tijd benodigd is. In de duidingssessie werd ook opgemerkt dat grotere aanbieders de meer complexe zorg bieden waardoor de productiviteit lager kan liggen.

De omzetstijging bedraagt tussen 2018 en 2022 gemiddeld rond de 4% per jaar, met de kanttekening dat in de tussenliggende jaren de omzetstijging bij de ene categorie aanbieders wat sterker stijgt dan bij de andere. De verschillen zijn echter klein en niet eenvoudig te verklaren. Ook de coronacompensatie van 2020 en 2021 zal daarbij van invloed zijn geweest. De conclusie is dat gemiddeld genomen de omzet per werknemer, mede door deze steun, op peil is gebleven. Er is daarbij vooralsnog geen aanleiding om te veronderstellen dat sprake is van een daadwerkelijke toename of afname van de efficiency, indien dat aan dit kengetal ontleend kan worden.

5 Conclusies

Kernbevindingen uit de analyses

Met deze rapportage wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van een aantal relevante (financiële) kengetallen in de jaren 2018 tot en met 2022. In grote lijnen kan worden vastgesteld dat de veranderingen in deze kengetallen in deze periode van vier jaar beperkt zijn. Wel kan worden gesteld dat het financieel resultaat in de sector verder onder druk is komen te staan aangezien het aantal aanbieders met een negatief resultaat in 2022 is gestegen. Dit leidt nog niet tot acute liquiditeitsdruk in de sector, maar dat hier in individuele gevallen wel degelijk sprake van is blijkt uit de praktijk van het toezicht van de Jeugdautoriteit waarin voorkomende gevallen worden geconstateerd.

Er zijn relevante verschillen zichtbaar tussen aanbieders van verschillende omvang (groot, middelgroot en klein). In de duidingssessie werden deze verschillen voornamelijk verklaard door de verschillen in de productsamenstelling en meer complexe bedrijfsvoering bij de middelgrote en grote aanbieders. Daarnaast werd erop gewezen dat mogelijk sprake is van een stilte voor de storm aangezien in de loop van 2022 de coronasteun is beëindigd en de verwachting is dat 2023 voor veel aanbieders, mede gezien de sterk gestegen kosten voor personeel en energielasten, minder goed zal uitpakken in financiële zin. Vanzelfsprekend zal de Jeugdautoriteit de financiële ontwikkelingen in de sector nauwlettend blijven volgen en zodra de cijfers over 2023 beschikbaar komen een vervolg geven aan deze trendanalyse.

In het licht van de bezuinigingen waar de sector de komende jaren waarschijnlijk mee geconfronteerd wordt, hebben gemeenten aangegeven dat deze mogelijk tot een verdere druk op de tarieven leiden. Ze noodzaken tegelijkertijd tot een versnelling van de transitie van de specialistische zorg (met verblijf), zeker gelet op de gewenste beweging naar meer kleinschaligheid. De Jeugdautoriteit zal ook deze ontwikkeling nauwlettend volgen.

Gebruik van (openbare) databronnen

Op basis van het gebruik van de (openbare) DigiMV-data signaleert de Jeugdautoriteit nog een belangrijk aandachtspunt. De DigiMV-database is inmiddels veel meer dan uitsluitend een database van jaarverslagen. De gegevens uit de database worden ook geanalyseerd ten behoeve van beleidsvorming, monitoring en het bieden van sector brede inzichten. Voor dergelijke toepassingen is een hoge datakwaliteit noodzakelijk en wat dat betreft schiet de DigiMV-data volgens de Jeugdautoriteit vooralsnog tekort. Dit vergt dus een stevige inzet om de data op te schonen, voor zover het al mogelijk is om dit volledigheid te doen.

Het is zeer begrijpelijk dat de wens bestaat om de administratieve lasten van aanbieders terug te dringen. Voor een toezichthouder kan dit echter ook gevolgen hebben. Wanneer minder relevante data of data van mindere kwaliteit beschikbaar zijn, bemoeilijkt dat het verkrijgen van inzichten die nodig zijn om de effecten van ingezet beleid te kunnen meten. Trendanalyses worden bemoeilijkt wanneer bepaalde gegevens niet meer uitgevraagd zouden worden.

Dit is geen pleidooi voor een excessieve gegevensuitvraag met bijbehorende administratieve lasten, maar de Jeugdautoriteit pleit wel voor een grondige analyse van welke gegevens noodzakelijk zijn voor het adequaat monitoren van de sector. Zodanig dat het beperkte administratieve lasten voor aanbieders met zich meebrengt. Hier is nog veel winst te behalen door bijvoorbeeld hetzelfde type gegevens niet meerdere malen uit te laten vragen door verschillende instanties.

Dit is een uitgave van:

Jeugdautoriteit
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

www.jeugdautoriteit.nl

Ontwerp en illustraties: Ontwerpwerk

April 2024